СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 210. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 10-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 210. Jersey City, N. J., Friday, September 10, 1937. THREE CENTS

УРЯД ОСТЕРІГАЄ КОРАБЛІ НА СЕРЕДЗЕМНІМ МОРЮ

ВАШИНГТОН. — Американський департамент военної фльоти остерігає американські кораблі, що тепер небезпечно перебувати на Середземнім морю. Торговельні кораблі ріжних держав, каже осторога, були атаковані літаками, кораблями й підводними лодками.

Секретар стейту Кордел Гол говорив про положення кораблів на Середземнім морю на своїй конференції з пресою. Зо слів Гола видно було, що уряд таксамо занятий положенням цих кораблів, як війною між Японією й Китаєм.

СЛІДСТВО НАД ПОЛІТИКОЮ ПОСАДНИКА СУПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ДЖАНСТАВН (Па.). — Правники Краєвої Ради Робітничих Відносин почали слідство над поведінкою міського посадника Денєела Шілдса й Джанставнського Горожанського Комітету підчас страйку робітників сталевого підприємства Бетлегем.

Перший свідок, котрого переслухано, заявив, що попирана посадником міста юнія є зовсім у руках підприємства та що противники сталевого страйку влаштували охочим вертатись до праці робітникам бенкет, що тривав три години.

ФАРМЕРИ ПРОТИВЛЯТЬСЯ ВВОЗОВІ ПРОДУКТІВ ЗЗА ГРАНИЦІ.

СИРАКЮЗ (Ню Йорк). — На відбуваючійся тут стейтовій виставі рільництва виступив Луіс Тейбер, провідник великої фармерської організації „Нешенел Ґрейндж", з промовою проти зросту ввозу рільних продуктів та збивання цін рільних продуктів Америки.

ЧЕРЕЗ БОРОТЬБУ ЮНІЙ НЕ КУРСУЮТЬ КОРАБЛІ.

САН ФРАНСІСКО (Каліфорнія). — Між юнією візників, що належить до Американської Федерації Праці, та юнією корабельних вантажників, що належить до Комітетуу Промислової Організації, ведеться завзята боротьба. Візники заблькували всі дороги до корабельних причалів, не даючи в цей спосіб вантажникам ладувати й виладовувати кораблі. Через це ввесь корабельний рух у портах Санфрансіського заливу здержаний.

ПІВТОРИ ТИСЯЧІ МОНТЕРІВ СТРАЙКУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Юнія монтерів (пломберів) викликала на страйк півтори тисячі робітників у цій околиці. Монтерські роботодавці хочуть зламати страйк, бо, мовляв, юнійний контракт має вийти аж 2-го березня 1988-го року.

ЧУЖИНЕЦЬКІ ҐРУПИ ЗА МАГОНІЯ.

НЮ ЙОРК. — В середу відбувся обід, влаштований у готелі Сейнт Моріц заходами Чужинецької Дивізії, яка веде кампанію за вибір Магонія, а на чолі якої стоїть адв. Михайло Пізнак. Суддя Магоні й інші кандидати виголосили довші бесіди, а адв. Пізнак підкреслював вагу голосів чужинецьких ґруп і чужинецької преси, на які вже, як він казав, звернув увагу президент Рузвелт, дякуючи їм за вірне попертя. Магоні додав, жартом, що його іменували чужинецькі ґрупи ще тому рік кандидатом на посадника, маючи на думці бенкет тов. „Дністер", на якім адв. Пізнак проголосив його новим посадником міста Ню Йорку. На обіді було до двісті представників ріжних чужинецьких ґруп і преси.

ПОЧАЛИ РОБОТУ КОЛО ВАЖНОГО ЛЕТОВИЩА.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія відкрив у середу праці коло поправи летовища „Норт Біч" над заливами Бавері й Флошинґ, котрі мають дати місту найдоступнішу повітряну стацію для морських і суходільних літаків. Проєкт буде коштувати близько 13 міліонів долярів і буде давати постійну роботу коло 500 робітникам.

ВИБУХ ВУЛЬКАНУ.

КАНДЕРА (Австралія. — Недалеко гори Баґана, що лежить у гірськім ланцюху Наслідника Престола на острові Бонґейнвил, найбільшім острові з ґрупи Соломона, відкрився кратер вулькану. Дим з вулькану піднимається до висоти 15,000 стіп. Припускають, що через вибух згинуло багато тубильців.

ЖІНКИ ФИЛИПІН ДІСТАЛИ ВИБОРЧІ ПРАВА.

МАНІЛЯ. — Филипінський сойм ухвалив новий виборчий закон, на основі котрого жінки дістали виборчі права незалежно від цього, чи вони платять податки.

ЗВАРИЛАСЯ ДИТИНА.

БЛУМФІЛД (Ню Джерзі). — Нател Ґрасо, 2-літня дитина родини Ґрасів, померла в місцевім шпиталі кілька годин після цього, як упала у велике начиння з кипячими помідорами. Дитина сунула перед собою візочок з лялькою, пошпоталася й упала в начиння, яке мати поставила на землю для прохолодження вивару.

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ ТОВМАЧЧИНИ.

Міська електрівня в Станиславові дістала останніми часами управнення окружної електрівні. На цій основі заключила згадана електрівня з повітовим самоуправним виділом у Товмачі умову про доставу електричної енерґії до Товмаччини.

ТЕМНОТА ПОЛЬСЬКОГО СЕЛА.

В селі Пшибишево захворіла донька селянина, П. Тромбка, й померла. „Ворожбит" з Остшешова сказав, що дівчина померла внаслідок чарів, кинених на неї знайомими. Рідня померлої устійнила по своїй думці джерело чарів і напала на загороду сусідів Ґрунтманів. Дві особи, тяжко поранені, перевезли до лічниці. До бійки приглядалося багато осіб, але ніхто не спішився боронити.

ЖИДІВСЬКА ВЛІЗЛИВІСТЬ.

З Перемишля повідомляють, що до Ланцута виїхали з Перемишля три молоді жиди, які намагаються дістатись перед обличчя князя Кенту, щоб просити його про цертифікати на виїзд до Палестини. Ці молодці вже три дні є в Ланцуті, але все ще не можуть добитись авдієнції.

ВІДКОПАЛИ ВОЄННИЙ ГРІБ.

Польські „гарцежи", що стаціонують у Завою коло Ворохти, підчас копання рова натрапили на три людські кістяки. Коло кістяків лежали кусні однострою бувшого російського війська. На грудях одного кістяка знайшли металевий хрестик з написом „Спаси й сохрани".

15 ПОЛЬСЬКИХ „ПУЛКОЛЬОНІЙ ЛЕТНІХ" У НАДВІРНЯНЩИНІ.

Аж 15 „Вак. Півосель" ведуть цього року ріжні польські орґанізації з „Т. С. Л." у проводі в надвірнянськім повіті. Ще й хваляться по часописах, що „сільське населення акцію прийняло з великим вдоволенням".

НОЖЕМ У ГРУДИ.

В Хоросні Старім, повіт Львів, на громадському полі спалахнула бійка між Іваном Беленем і Микайлом Лопаткою. В одній хвилині Белень пробив ножем груди свого противника так, що цей за кілька хвилин помер. Беленя арештували. За що вони бились, невідомо.

СМЕРТЬ СВЯЩЕНИКА.

В Басовім коло Рівного згинув під колесами проїжджаючого поїзду православний священик Іван Волошкевич. Він мав ушкоджені очі та слух і це стало причиною його трагічної смерти.

ПАПІРОС ОСЛІПИВ НЕМОВЛЯ.

У Варшаві кинув 19-літній ґімнавист Возняк недокурок папіроса з вікна першого поверха на вулицю й поцілив в око немовля, що його везла служниця візочком. Заки зорієнтувалися, в чому річ, дитинка втратила зір на ціле життя.

ЗАКРАСИВ СИВЕ ВОЛОССЯ — ДІСТАВ РОБОТУ.

Один старший торонтовець довгий час шукав зайняття. Одначе всюди, де старався про заробіток, діставав відповідь: Застарий! Це спонукало його призадуматися над своїм волоссям, що було сиве. Вкінці знайшов спосіб: закрасив собі волосся на чорно. І скоро дістав роботу.

ДУЖЕ ЦІКАВИЙ ВИНАХІД.

В Англії досліджують тепер нововинайдений сензаційний прилад, що дає можливість у найтемнішу, туманну ніч бачити на велику віддаль. Цей прилад, що його назвав винахідник „чарівним оком", має дві камери — одну з оком, а другу з електричним апаратом. Винахід цей важний тим, що запобігатиме можливости катастроф на морях і в автобусному руху. При дослідах на морі „чарівне око" підчас дуже сильної мряки дало можливість віднайти маяк, що був від судна на віддаль 23 милі.

ЖАХЛИВА ПОЖЕЖА.

В Ноймінстері (Німеччина) вибухнула грізна пожежа великої гарбарні. Вогонь скоро захопив забудування, довгі 300 м., широкі 50 м. Рятункову акцію вели сильні відділи пожежної сторожі при участі двох баталіонів війська в протиґазових масках. Значна частина забудовань завалилася. Залишився дивним дивом фабричний комин, високий 70 м. Вдалося врятувати цінні турбіни й торговельні книги. Всеж матеріяльної шкоди є на кілька міліонів марок. Жертв у людях не було з огляду на вчасну годину катастрофи.

НАПАД ЗАМАСКОВАНИХ БАНДИТІВ.

На купця М. Шехнера в Броварах коло Язлівця напали вночі три замасковані бандити, побили його сильно й заграбили йому більшу готівку та запаси тютюну. Опісля напасники втекли, користаючи з темені ночі. На місце зїхала поліція з Бучача й Чорткова з поліційним псом. Тяжко раненого відвезли в безнадійному стані до лічниці в Чорткові.

ВІДВАЖНИЙ МОЛОДЕНЬКИЙ ЛЕТУН.

З Ліону повідомляють про незвичайно геройську відвагу 19-літнього учня летунської школи, Фокора, який мусів зпричини наглого дефекту негайно причалювати. Молодий летун волів виставити себе на загрову смерти і розбиття свого літака на мурі, ніж причалити на дорозі, де міг би вбити кілька осіб. Літак, щоправда, розбився на мурі, але летун на щастя, виратувався, тільки легко поранився.

ТРАҐІЧНИЙ УПАДОК ЗІ СКАЛИ.

Як повідомляють із Кімполюнґа, недалеко вершка Петроле Домней один молодий робітник, що працював у монастирі при направі даху, впав у пропасть. Тричі вдалось йому видряпатися на вершок стрімкої скали, але за четвертим разом поховзнувсь і впав у безодню, в якій знайшов смерть.

СПАДЩИНА БІБЛІОФІЛА-МІЛІОНЕРА.

У Лондоні помер один із найбільших бібліофілів, Г. Д. Вайз, залишивши майно в книжках вартости кількох міліонів. Він застеріг собі у свому заповіті, щоб його сладкоємці продали цінну збірку тільки в найпевніші руки, себто державним бібліотекам. Сам катальоґ його книгозбірні має 9 грубих томів. Книгозбірня має книжки із власноручними помітками великих англійських письменників.

НАПАД НА ДВІР.

На двір Лявбів у Пятковій, повіт Добромиль, напали ніччю чотири замасковані й узброєні бандити. Вони побили домашніх та ограбили їх з біжутерії й готівки. Бандити грабили дві години. По нападі на двір бандити напали на дім арендаря, звідки вломилися до мешкання коршмаря, але їх сполошили револьверовими стрілами.

АРЕШТУВАННЯ В СОКАЛЬЩИНІ.

Над Сокальщиною повисла ціла хвиля ревізій і арештовань. Дня 5-го серпня ц. р. арештовано службовика Кружка Р. Ш. в Сокалі, Петра Башука, м-ра Іванчука, Романа Гринюка, Ганю Тимошиківну, Василя Макара з Поториці та Івана Дубського з Завишні. В Спасові арештували студента прав Василя Сидора. В канцелярії д-ра Ханинського, де міститься канцелярія Повітового Кружка Р. Ш., перевели основну ревізію. З сіл покищо відомостей нема.

ПОМІЧ КУПЦЯМ З ПОЛЬЩІ.

„Банк Союзу Зарібкових Спілок" одержав кредит від Банку Краєвого Господарства на видання позичок польським купцям, які перенесуть свої інтереси з центральної Польщі чи Познанщини на т. зв. „східні" чи „полудневі креси". Ці позички не перевищатимуть 4,000 зл. і будуть опроцентовані по 1% річно. Наступ іде...

НІМЦІ ПРО СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ.

Два німецькі історики, Гумель і Зіверт, видали більшу книжку „Середземне море". Вони проводять дуже обережно, але ясно думку, що до цього моря таки найбільші права спадщини має Італія, як наслідниця Риму. Італія не зречеться цих прав і Англія буде мати з цього приводу великі клопоти з Італією. Або... Італія з Англією.

МОВА Й ПІСНЯ ОБЄДНУЮТЬ НАЦІЮ.

У Бресляві відбувся зїзд Союзу Співаків. Зїхалося кількадесять тисяч осіб. До зібраних промовив канцлер Гітлер. Він сказав, що 95 міліонів німців, які живуть на всьому світі, обєднує німецька мова й німецька пісня.

СКОК ІЗ 9,800 М. ВИСОТИ.

Світський летун Кайдаков побив світовий рекорд висоти скоку з легкопадом. Він скочив з висоти 9,800 м. і спустився на землю щасливо. Це вже 423-тій скок Кайдакова.

ДАЛЬШІ РОЗСТРІЛИ В УКРАЇНІ

МОСКВА. — По цілій території Совєтів іде дальша „чистка", получена з десятками розстрілів. Тепер увага Москви скупчена на так званій „Українській Комуністичній Партії". В азовській области розстрілено знову вісьмох членів цеї партії за здогадний „саботаж" у ділянці хліборобства. В ростовській области розстрілено чотири особи за здогадне намагання потруїти колхозні корови. Девять інших дістали по десять літ тюрми. Подібні арешти і розстріли відбуваються у ташкентській области і в бурятській републиці. Ізидора Любимова, головного комісара легкої індустрії, усунено, а на його місце поставлено Шестакова.

ВОЄННІ ХМАРИ НАД ЕВРОПОЮ.

НІРЕМБЕРҐ. — Німеччина й Італія рішили відмовитися від плянованої конференції в Ніон, біля Женеви, де Англія, Франція, Росія, Туреччина й Греція хочуть вирішити справу „морських піратів" на Середземному морі. Від кількох тижнів якісь невідомі підводні лодки нападають на торговельні і воєнні кораблі і їх затоплюють, або ушкоджують. Німеччина й Італія зпочатку були за таку конференцію, але коли Рисія отверто обвинуватила Італію, не чекаючи на вислід конференції, що це її лодки бомбардують чужі кораблі, Італія відмовилася брати участь у цій конференції і запропонувала, щоб цю справу розглядав лондонський комітет для невтручування в еспанські справи. Англія й Франція зіґнорували відмову Італії й Німеччини та далі приготовляються до цеї конференції, що відбудеться цієї пятниці.

СОВЄТИ ПОГРОЖУЮТЬ ВІЙНОЮ.

МОСКВА. — Офіційний орґан совєтської червоної армії помістив задеркувату статтю, в якій говориться, що коли плянована конференція в Ніон не дасть Совєтам повної сатисфакції з боку Італії за затоплення двох совєтських кораблів, то Совєти розпічнуть воєнну акцію проти Італії на власну руку. Інша совєтська преса висказує свій сумнів, чи з плянованої конференції що вийде, а це тому, що Англія і Франція не хотіли заздалегідь кинути вини за піратство на Італію, як це зробили Совєти. „Правда" помістила передовицю, в якій жалується на Анґлію, а навіть Францію, за брак довіря до Совєтів. У тій статті говориться, що цей брак довіря в названих державах можливо викликала „чистка", а передівсім розстріл вісьмох ґенералів. Але, оправдується далі „Правда", цих розстрілів не треба пояснювати собі як слабість Совєтів, а навпаки, як силу. „Правда" порівнює ці розстріли до розстрілів Гітлера в червні 1934 року і каже, що тоді багато людей теж думали, що це вже кінець Гітлера, а фактично Гітлер тим скріпився.

НАСТУП НА РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ НА ҐІХОН.

БІЛЬБАО. — Революційні війська ґенерала Франка на північно-західньому фронті посуваються переможно вперед. Вони захопили кілька місточок і посунулися шість миль у напрямі останнього більшого міста на тому фронті, Ґіхон. Війська червоних відступають у поспіху і ставлять деякий опір лиш тоді, коли окружені революційними військами. Штаб Франка передбачає, що заняття Ґіхона наступить під кінець цього місяця і тоді ціла північно-західня армія подасться на східній фронт, під Мадрид і Валенсію.

НА КИТАЙСЬКОМУ ФРОНТІ.

ШАНҐГАЙ. — В околицях Шанґгаю відбувалися тяжкі бої між японськими військами і китайськими. Японські війська з цих боїв вийшли до певної міри переможцями. Японські літаки бомбардували поїзд, у якім їхали китайські втікачі, і вбили біля 300 осіб. Тепер китайські війська приготовляють протилетунську оборону, а також заповіли чужинецьким кораблям, які знаходяться на китайських водах, що з огляду на японську морську бльокаду вони зачнуть бомбардувати воєнні кораблі в околицях Шанґгаю.

СТРАХ АНҐЛІЙЦІВ.

ЛОНДОН. — В англійських політичних кругах слідне побоювання, що японці займуть острови Ґайнан, які мають величезну стратеґічну вартість. Вони лежать недалеко Філипинів, а також англійської морської бази Сінґапор. Остання контролює вхід з Тихого океану до Індійського. Занявши ці острови, японці готові стати поважною загрозою для англійських кораблів.

ПЕРЕМОГА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД. — Завзята боротьба між сербською православною церквою і югославським урядом за заключення конкордату з Ватиканом закінчується повною перемогою православної церкви. Уряд зобовязався не ратифікувати конкордату, а взаміну за те церква здійме клятву з міністрів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕРЖАТИСЯ ЗДАЛЕКА

Ось так можнаб схарактеризувати загальну американську опінію у справі теперішніх подій на Далекім Сході, якщоб цею опінією вважалося те, що пишеться в американських ґазетах у звязку з акцією ріжних пацифістів. Як знаємо, як усюди по світі, так і в Америці маємо багато ріжних товариств, під ріжними іменами і з ріжними цілями, які видніють головно як „пацифістичні" орґанізації. Але знаємо з досвіду, що дуже часто буває й таке, що під притокою „світового замирення" деякі з тих товариств ведуть малощо не отверту большевицьку пропаґанду, допомагаючи Советам продовжувати вбивати тисячі чи міліони людей у мирнім часі, та ще в злочиннїший спосіб, ніж це буває у найдикішій війні. Та, згадуючи про ці советофільські пацифістичні орґанізації і їхню пропаґанду, не хочемо тим ослабити розумної акції, спрямованої до того, щоб Злучені Держави не дали себе знову втягнути до нової війни, ніби для гарних ідеалів, а на ділі будучи замішаними в таку війну Вол Стрітом, себто тими спекулянтами, що бажалиб на війні добре заробити. Іншими словами, не хочемо, щоб повторилось у кращім чи гіршім виді те саме, що сталося з участю Злучених Держав у світовій війні. Але й не можна дивитись на таку справу тільки з бизнесового боку. Не можна відмовитись, наприклад, від участи у війні тому, що на попередній війні Америка не заробила, що їй несплачують военних довгів і т. п. Бо є ще як у людей так і в народів важніші цінности, ніж гроші. Є ще якісь ідеали. Є ще якесь бажання волі. Є ще в людей і якісь релігійні почування. Є ще й якісь почування, звязані зо словами „батьківщина" й з бажанням її заховати та її обороняти, а навіть за неї в потребі згинути.

Ніяка модерна держава не може себе в теперішніх часах відокремити до цеї міри, щоб могла жити довгий час сама з собою. Інтереси модерних держав і культурних народів тепер так тісно між собою звязані, що майже неможливо великій державі з великими і скомплікованими інтересами держатися здалека, коли вибухає якийсь серіозніший міжнародній конфлікт. Крім цього наслідки такого конфлікту даються в нинішніх часах добре відчувати навіть усім тим, що безпосередньо ним не є зачіплені. А в певній мірі це все відноситься і до тих подій, які тепер відграються на Далекім Сході, в конфлікті між Японією і Китаєм. Та якщоб там приходилося Злученим Державам вмішуватись у війну тільки тому, щоби боронити інвестиції американських капіталістів, щоб стерегти маєтків „Стендард Ойл Компані" (як це підношено на конвенції Ветеранів Чужинецьких Війн), то очевидно треба Злученим Державам забрати з китайських вод свої кораблі й сидіти тихо.

ЗПРИВОДУ КОНҐРЕСУ МЕНШИН У ЛОНДОНІ

Як відомо, 14. липня цього року відбувся в Лондоні черговий — уже тринацятий — конґрес меншин. Для нас цей конґрес цікавий перш за все тим, що в ньому був вибраний головою **д-р Залозецький, представник української меншини в Румунії.** Українська преса прийняла факт вибрання українця головою конґресу меншин з великим задоволенням, і, дивлячися з загально - національної точки погляду, інакше й бути не може. Головування на інтернаціональному конґресі завжди приносить честь тій нації, що з її лона вибирають голову. Тільки в цьому разі наше задоволення приходить з чималим спізненням... На конґресі меншин мусів би зажди головувати українець, бо нема такої національної меншини, що моглаб зрівнятися з українською своєю чисельністю та своєю інтернаціонально - політичною ваґою. Досить булоб тільки, щоб її представники відчували цю **величезну ролю** українців у меншинній проблемі і відповідно її виявляли, щоб керівна роля українців у цій справі була забезпечена.

Між ріжними матеріялами, представленими на конґрес, варто спеціяльно зазначити меморандум, вироблений угорцем проф. Балохом, знаним правником, який в одинацятьох пунктах дуже ясно окреслив **неґативну поведінку Ліґи Націй** у ролі меншинного законодавства. Ось ці пункти:

1) Рішення Ради Ліґи Націй завжди виходять з точки погляду політичних інтересів;

2) Інтернаціональні ґарантії зясовують завжди в **обмежуючий** спосіб;

3) Ліґа Націй зовсім **не слідкує за долею меншин,** але звертає на них увагу тільки від часу до часу, з нагоди тої чи іншої скарги;

4) Між 852 скаргами меншин, поданими до 31. травня 1936 року, 381, цебто 45%, були відразу відкинені;

5) Комітети Трьох простудіювали за цей час 471 скаргу, але між ними тільки сім були визнані за заслуговуючі на увагу Ради Ліґи;

6) В Раді Ліґи нема представникікв тих держав, що втратили частини свого населення, і що саме тому найбільш зацікавлені в охороні меншин;

7) Між дуже нечисленними рішеннями, прийнятими в справах меншин, ніяке з них не має характеру справжньої винагороди покривджених;

8) Вимоґа одноголосности в рішеннях виключає можливість прийняття дійсних рішень;

9) Процедура Ліґи Націй у справах меншин **така довга,** що між поданням скарги і вирішенням проходить від чотирьох до пятьох років;

10) Рада Ліґи Націй цілком не піклується тим, чи відповідна держава застосовує постанову Ради Ліґи в справі меншин, чи ні;

11) Рада Ліґи Націй відіслала **тільки дві скарги** з усіх на розсуд Гаґського Трибуналу.

Все це виявляє, на думку Балоха, що в проблемі меншин панує не право й справедливість, а чисто політичні інтереси. Абсолютно необхідно, щоб у переформованій Лізі Націй справа охорони меншин була поставлена на цілкком інших підставах. Бо від правдивої розвязки меншинного питання залежить мир і доля цілої Европи.

Але для цього треба перш за все **переформувати Ліґу Націй.** Про цю реформу Ліґи Націй уже говориться, але можна сильно сумніватися, чи до цеї реформи прийде і чи Ліґа Націй не закінчить свого життя в найближчому світовому конфлікті, який також розвяже — бодай для нас, українців — неодну з трудностей меншинної проблеми.

А тоді вже говоритимемо й про нову — **цілком нову** — Ліґу Націй. Але перше треба напружити всю волю великої 45-міліонової нації, щоб вийти переможцями з великої борні народів. Бо знаємо вже аж занадто добре, що переможеним нема справедливости і нема допомоги. Кожний має таку долю, яку собі виборює. І тут не скарг треба, а великого напруження у праці.

Евген Онацький, Рим.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ „ДОСЯГНЕННЯ"

(Для „Свободи" з Парижа).

Советський уряд не так давно проголошував у своїй пресі заяви про закінчення другого пятирічного господарського пляну СССР. В цих заявах Москва стверджувала, що будівництво, передбачене пятирічкою, не тільки викінчене „успішно"; але навіть скорше від установлених реченців... Ці „досягнення", мовляв, дозволяють перейти до започаткування третьої з черги господарської пятирічки. Не треба пояснювати, що головним спричинником всіх цих „соціялістичних перемог" большевицька преса виставляла Сталіна!

Такі звідомлення призначала Москва для широких кругів советської й закордонної суспільности, що живиться тільки ґазетними інформаціями та не має змоги перевіряти їх правдивість на підставі джерельних матеріялів.

А ось недавно вийшла чергова книжка советського журналу „Плановое хозяйство". Цього журналу в громадянських кругах не читають і призначують для обмеженого круга большевицьких партійних і господарських діячів. В ньому знаходимо відносно виконань другого пятирічного пляну цікаві заяви — цілком протилежні тому, чим Москва нагомповує широку опінію через свою популярну пресу. Цій справі присвячено там більшу статтю під заголовком: „Підсумки 1936 року та завдання 1937 року".

Хто бодай приблизно обзнайомлений з економікою СССР, той знає, які надзвичайні зусилля впродовж останніх 10 років советська влада вживала на відбудову тяжкої промисловости. В жертву тяжкому промислові було віддане все советське населення, не узглянювано його життєвих потреб, перетворено його в жебрака. Якіж наслідки всіх цих величезних зусиль? Відповідь на це дає автор згаданої статті в „Плановом хозяйстве":

„Серед окремих галузей промисловости, що не виконали виробничого пляну, мусять бути зазначені: **вугільна промисловість, металюрґія** й лісова промисловість. Різко невиконана також програма транспорту".

Цих кілька рядків роблять цілком ясною ситуацію советського господарства. Відомо, що вугільна й металюрґійна промисловість є вирішними в індустріяльному виробництві країни. Зрив пляну якраз у цих ділянках вказує з повною очевидністю на те, що советська влада не могла виконати плянових завдань і в інших промислових галузях, зокрема таких важних, як машинобудівництво, метальообробітка, виріб готових фабрикатів і т. д.

На прориви в тяжкій промисловості впливали не тільки зла орґанізація виробництва, але і політичні події, що розвиваються під знаком опозиції до сталінського режиму навіть керівних чинників советської промисловости. Ось що пише про це „Плановое хозяйство":

„У вугільній і хемічній промисловості, а також у залізничому транспорті й інших ділянках народнього господарства, ворогам народу вдалося зорґанізувати низку підпалів, аварій, катастроф і політичних убивств з метою послабити господарську силу СССР і підірвати її военну обороноздібність"...

Високий рівень цін на товари советського виробництва, яких населення просто не всилі дкупитися, вже від років змушує Москву вживати багато зусиль до зниження собівартости промислового виробництва. Це завдання було одно з головних у другій пятирічці. Але виконати його також не вдалося. В статті читаємо:

„Особливо треба підкреслити **недовиконання більшою частиною** галузей народнього господарства плянових завдань **по зниженні собівартости продукції".**

Отже **офіційний** советський орґан признає цими рядками, що товарові ціни в СССР ростуть і нема виглядів на їх зниження в інтересах населення. Як же представляється при советській дорожнечі рівень заробітної платні? Як зокрема виглядають наслідки так гучно реклямованого стахановського руху і „ударних кампаній" звищення продуктивности праці советських робітників? Автор дає на це обережну відповідь, але й вона цілком вияснює ситуацію:

„Більшість керівників промисловости **ще не звертає належної уваги** (!) на такі важні питання, **як орґанізація заробітної платні, сприяття зростові продукційної праці, керівництво стахановським рухом і перевірка праці керівних кадр".**

Коли впродовж другої пятирічки зірвано виробництво у вугільній і металюрґійній промисловості, коли розвалюється залізничий транспорт, не знижено товарових цін, не побільшено заробітної платні і не зорґанізовано виробництва в переважній більшості галузей народнього господарства, — то стає питання: якимиж реальними успіхами може виказатися советська влада в періоді соціялістичного будівництва 1932—37 р.?! Автор статті у „Плановом хозяйстве" уникає ясної відповіди й обмежується тільки заявою про необхідність направи положения набудуче. „Все це (себто перераховані невдачі. — Наша примітка), зобовязує всі господарські орґанізації скупчити свою увагу на упорядкування промисловости, на підвищення продукційности праці, зниження собівартости, покращання якости продукції й збагачення її асортименту".

Не краще стоїть справа й у сільському господарстві. Не звертаючи уваги на всі галасливі заяви про „успіхи" колективізації, тракторизації й шашинізації сільсько - господарського виробництва, советській владі не вдалося досягти пересічного збору врожаю вище 8 сотнарів на 1 гектар. Це найнижча норма врожаю в світі! Цю важну справу „Плановое хозяйство" збуває... побажаннями, що стосуються до будучности:

„Врожайність зернових культур мусить (!) досягти 10.4 сотнара з 1 гектара".

„Здобуток" невеликий, колиб його большевикам справді вдалося досягти! **Але** визначення 10.4 сотнара врожаю з гектара зовсім не означає на ділі, що советська влада сподівається його зібрати. Ця скількість визначена **тільки в...** податкових цілях! Справа в тому, що з колгоспів податок стягають не на підставі норм фактичного врожаю, а того, що записаний у „пляні". Отже автор статті в „Плановом хозяйстве" стверджує, що в наступному році Москва думає ще сильніше стиснути селянські маси податковою шрубою!

Увесь зміст статті підтверджує, що советське господарство продукує не те, що потрібне країні, притому продукує зле й непрактично. З цим фактом Москва вже погодилася, як з неминучим, і навіть не старається в даних обставинах шукати виходу з цієї ситуації. Вся її увага зайнята тепер насамперед викорінюванням „контрреволюції" в орґанах советського господарства та підприємствах. І „Плановое хозяйство" — цей поважний спеціяльний журнал, що мав би займатись економічними проблемами — присвячує свої сторінки питанням, що скорше стосувалисяб до компетенцій ГПУ. Розвязку господарських труднощів СССР він бачить у ще більше посиленому політичному терорі, пишучи:

„При підборі робітників керівники промисловости й сільського господарства **мусять виходити не з їхніх ділових прикмет й здібностей,** а з їх **політичної стійкости, відданости справі сталінізму** і уміння виховувати кадри. На керівні господарські становища треба видвигати також тільки **політично підготованих людей.** Необхідно встановити **повсякчасну перевірку** вищих і нижчих керівників, що мусить відбуватися водночас — зверху, знизу й зо сторони, з боку орґанів влади, робітників, колгоспників, службовців усього народу. Завдання в тому, щоб перевірку зверху поєднати з перевіркою знизу".

Це значить, що свій рятунок Москва бачить у широко розгалуженій системі **внутрішньої шпіонажі** над советським населенням. Бо власне тільки цей змисл має вираз „перевірки". Шпіонаж і терор — це справді головний і несхитний „білянс" усіх „здобутків соціялістичного будівництва"!

М. Орґанський.

Тарас Кульчицький.

СУМНИЙ ПОЧАТОК ВЕСЕЛОГО КІНЦЯ

Директор Козинський кинув нервово слухальцем телефону.

— Це нечуване! Просто неймовірне! Як? По двацятьох роках родинного, нічим не скаламученого щастя і співжиття? Тепер, коли мені на старости літ потрібна товаришка життя більш, як коли? Це неймовірне, просто жахливе! — говорив голосно, немов сам до себе, проходжуючись по кабінеті. Зір понурив у долівку, долонею тер неспокійно чоло.

— І з ким? — хвилювався далі. — З моїм найкращим товаришем? З тим, що був нашим невідлучним другом і приятелем? З тим, що кожний венір проводив у нас за чаєм? До якого я мав найбільше довіря? І він мав ще безличність мене про те повідомити? Ні!... Я хіба збожеволію!

— Що сталося, пане директоре, що сталося? — питає затрівожена секретарка, яка ще ніколи не бачила свого поважного шефа в такому схвильованому стані.

— Як, що сталося? Ви питаєте, що сталося? — лютував Козинський. — Сталося таке, що й думати про те спокійно не можу! Цеж сором, цеж посміх! Я на старі літа стану причиною посміхів, мало: стану посміховищем!

— Простіть мені, пане директоре, мою настирливість, але хіба нічого такого поганого не сталося? Адже ви, слава Богу, здорові, ваша жінка, як мені відомо, теж...

— Жінка? Жінка теж? Жінка? Саме вона, здається, нездорова! Автім, що мені до її здоровля! Жінка! Жінка... Це не жінка! Це... остання з останніх! Вона причиною мого нещастя, мого схвилювання!

— Алеж що сталося? — не втерпіла й таки крикнула зацікавлена панна Оля.

Уявіть собі: телефонує мій приятель Водянин (так, досі він був моїм найкращим приятелем), що моя жінка покидає мене та виїздить із ним. А вона потверджує крізь телефон. Хіба я мало про неї дбав? Ще й сміється весело!

— ???

— Ех, що за нечесть! А він ще сміє говорити мені, що я не варт такої жінки, що я... Ох, я не стерплю цього! Я з ним порахуюся! Роздеру його!... — хвилювався Козинський, вимахуючи руками.

— Уявіть собі, людина, що від наймолодших літ зжилася зо мною: шкільний товариш, згодом вірний співробітник, тепер невідлучний приятель дому... І він поважився на таке, щоб по двацятьох роках співжиття розбити наше родинне щастя, щоб розділити нас!...

— А може це тільки... — намагалася перебити панна Оля.

— О, ні, ні! Я запримітив був уже від довшого часу, що щось між ними клеїлося. Іноді бачив я, що вони про щось між собою змовлялися, про щось шепотіли і, дивлячися на мене, вдоволено посміхались. Та цієї зневаги йому не прощу, дарма, що він мій найкращий досі приятель. А я, дурний, дивився на їхні посмішки й нічого не доміркувався... Та чого то чоловік не дарує своєму приятелеві... Адже приятель цеж друга половина людини... виправдувався немов перед собою Козинський.

— Що з мене за дурень! — бився долонею по чолі. — Ні! Я вже біжу! Не стерплю цього!

— Алеж, пане директоре, — намагалася спамятати його секретарка. — Адже за пів години сходини синдикату! Якже вони зможуть відбутися без голови?

— Без голови? Я голова? Я навіть тепер не людина, не то, що голова! Я посміховище! Мушу негайно щось почати! Піду негайно додому, може там якийсь лист, або вістка. Я мушу!... і прожогом вибіг із бюра.

Секретарка побігла поглядом за ним і здивована здвигнула раменами.

Козинський всів до першого авта, що надіхало, і велів шоферові зразу взяти якнайбільшу скорість. В авті крутився неспокійно, то сідав, то вставав, вимахував руками, без упину на когось нарікав та когось лаяв.

Авто заїхало повним розгоном під дім. Заскреготіли жалісливо гамульці, з лоскотом відчинилися дверцята і Козинський шугнув на сходи, забувши навіть заплатити шоферові за курс.

— Де пані? — гукнув на застрашену виглядом пана служницю. Служниця воркнула щось невиразно під носом і втекла до кухні, защіпивши за собою для певности двері.

Козинський не звертав на неї ніякої уваги. Кинувся до жінчиної кімнати, одначе нікого там не застав. Немов божевільний перебіг усі кімнати, і влетів до їдальні...

На порозі станув мов укопаний. І заки вспів щонебудь промовити, залунало в кімнаті дзвінке „Многая літа".

Жінка, гості і приятель Водянин витали шановного директора і пана дому з нагоди іменин, що саме на цей день припали. Очевидно, директор про них зовсім забув.

Жінка з приятелем видумали цілий плян, щоб таким чином відтягнути директора, який ніколи не покидав своїх обовязків, до гостей.

Калькуляція.

— Я чула, що ви виходите за вашого субльокатора?

— Так, це правда.

— А ви недавно, пані, нарікали, що то драб, бо не заплатив вам за цілий рік комірного!

— А так! Одначе я обрахувала собі, що з того самого комірного, що він мені винен, то більше як рік можемо спокійно жити!

ПРОКОВТНУВ 85 КУСНІВ ЗАЛІЗА.

Із шлунка вязня Шимчака виняли в лічниці в Каліші 85 куснів заліза ваги 345 ґрамів. Вязень проковтував від трьох тижнів кусні заліза, щоби померти.

ДОБРИЙ БАНК.

Цілу управу й надзірну раду Людового Банку в Ловічі (Польща) арештували за надужиття.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПРИГОДА СТОРОЖА.

Нюйорський ліберальний тижневик „Нейшен" помістив у числі з 14-го серпня статтю відомого журналіста Бенджемина Столберґа проти „віґілянтських" орґанізацій, котрим він закидав, що вони під притокою зберігання громадянських прав стараються властиво зберігати інтереси капіталістів проти інтересів робітників. Столберґ назвав ці орґанізації фашистівськими і вичислив їх цілу низку.

Між вчисленими ним віґілянтськими орґанізаціями подав він орґанізацію, що називається „Огайо Ліґ фор Конститюшенел Райтс". Урядники цеї орґанізації негайно вислали до автора статті й ґазети спростування, в котрих подали факти про цілі орґанізації й про справжню діяльність орґанізації, факти, які виразно показують, що орґанізація не є ні віґілянтською, ні фашистівською.

Такі пригоди трапляються людям і ґазетам, що взялись остерігати Америку, чи когонебудь іншого, перед фашизмом, віґілянтизмом, чи якоюсь іншою небезпекою, наприклад, комунізмом. Зовсім так, як тому пастухові, що, оберігаючи вівці, любив собі покрикувати: „Рятуйте люди! Вовк!" і тоді, як ішов вовк і тоді, як вовка не було.

ЗЛОВЛЕНИЙ НА НЕПРАВДІ.

Того роду пригоди трапляються ґазетам і ґазетярам навіть при найкращій волі. Себто навіть тоді, як вони все хочуть дійсно говорити правду.

Цікаво тепер подивитись, як поступає ґазета й ґазетяр, коли ґазета стане перед фактом, що вона сказала неправду. Деякі ґазети й ґазетярі, сказавши неправду, закривають перед своїми читачами, *що вони* сказали неправду. Чому вони так роблять, легко догадатися: вони хочуть уходити за правдомовних і думають, що їх репутація правдомовности буде підірвана, як вони признають, що сказали неправду.

„Нейшен" та Столберґ зробили інакше. „Нейшен" помістила повний текст спростування осудженої за віґілятизм орґанізації, а під ним помістила заяву автора статті, в котрій між іншим сказано: „А тепер мені справляє справжню приємність справити свої закиди й орґанізацію перепросити".

Котра дорога краща? Як справи брати просто зо становища доброго імени ґазети й журналіста, то чи краще їм, як вони закриють, що зробили комусь неправдивий закид, чи краще їм, як, зробивши цей закид, признаються до неправдивого закиду таксамо публично, як публично зробили закид?

ПРИВАТНИЙ І ПУБЛИЧНИЙ ІНТЕРЕС.

Звісно, що в цій справі крім приватного інтеренсу ґазети й журналіста може ще бути й публичний інтерес. Для громадянства саме це може теж бути важне, чи його ґазети й ґазетярі поступають в один спосіб, чи в другий.

Чи байдужно це громадянству, як воно читає ґазети, в котрих пишеться річи, які може є правдиві, а може неправдиві, в яких неправдивих річей не простують, у яких фальшивих закидів не відкидають?

Коли, наприклад, громадянство хоче справді захоронитися від віґілянтизму або фашизму, то чи справді йому всеодно, чи віґілянтизм і фашизм закидають лише орґанізаціям, що є справді віґілянтські або фашистівські, чи й таким орґанізаціям, які з віґілянтизмом або фашизмом нічого не мають спільного?

Адже є такі сторожі, що вважають це вершком своєї чуйности, коли виступають із закидами за невідповідну поведінку проти людей, заки вони ще так невідповідно поводяться. Оповідають анекдоту про молодого чоловіка, що, їдучи від шлюбу, здержав весільний похід, щоб вибити свою щойно пошлюблену жінку, щоб її вибити за зраду; а коли її родина протестувала проти цього, бо, мовляв, вона ще ніякої зради не поповнила, то він сказав: „Що? Я маю ждати, аж вона поповнить зраду? Таж тоді буде вже запізно!"

Чи встеріг цей чоловік свою жінку від подружої зради, не знаю, бо до цеї анекдоти може кожний оповідач доробити таке закінчення, яке відповідає його бажанням. Тому в таких справах требаб відсунути набік усякі бажання, явні й скриті, і спитатися самим тільки розумом: чи розумніше для самої справи, себто чи лекше досягнути ціль, виступаючи з закидом лише проти тих, які на цей закид заслугують, чи просто проти всякого, хто, мовляв, евентуально, можливо, чи правдоподібно теж міг би цього теж при сприятливих умовинах допуститися?

Нічого більше.

Та щоб ви нічого злого не подумали собі про мене, пане Юрку! Можу зїсти з вами вечерю і нічого більше!

— Я зовсім не хочу, щоб ви їли більше.

ДЕНЬ
Української Жінки в Америці
В НЕДІЛЮ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1937
(SUNDAY, SEPTEMBER 12th.)
в Belvedere Park, North Beach, L. I.

ПРОГРАМА:

1. ГИМН ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА .... Хор.
2. ПРИВІТ .... п-і А. Середа.
3. СПІВ ЗАГАЛУ .... під проводом Хору.
4. ЖІНОЧИЙ РУХ В АМЕРИЦІ .... промова п-і М. Демидчук.
5. СОЛЬО — СПІВ .... п-а Бурбелла.
6. ПРОМОВА гості з Вестів .... пані Неприцької-Грановської (по англійськи).
7. БАНДА .... під управою п-а Сербинського.
8. ПРОМОВА .... п-и Хавлюк до молоді по англійськи.
9. КІНЦЕВИЙ ВИСТУП ХОРУ.

ПОЧАТОК ПРОГРАМИ В ГОДИНІ 3-тій ПОПОЛУДНІ.

Управителька Програми п-і С. ГАЛИЧИН. — Управитель Хору п. КИРИЧЕНКО.

!!!ПРИБУВАЙТЕ ЛАВОЮ!!!

МУЗИКА В ЯПОНІЇ

1500 літ стара надворна музика. — Ґрамофон пропаґує европейську музику. — Бетовенові симфонії на плитах поширені більше в Японії ніж у Німеччині.

Ні один нарід на Сході з таким успіхом і зрозумінням не перейняв европейської західньої культури й цивілізації як Японія. Також зацікавлення виявила Японія і для західньої музики. Хоч як европейська музика суперечить японській народній музиці, то всеж їй удалося за останніх пятьдесять літ зовсім змінити японське музичне життя. Тій перемозі европейської музики багато помогло японське міністерство освіти, яке ввело у школах навчання европейської музики замісць народньої японської. Військо і маринарка ввели вже давніше европейську інструментацію, а цісарський двір попри стару двірську музику „ґаґаку" і новітню орхестру.

Попри цю новітню японську музику плекають дбайливо теж столітню народню японську пісню та приблизно 1500-літню двірську музику, що є гордощами всього народу. Також радіо передає програми, зложені з новітньої і старої музики.

У вищих японських колах люблять „утаї" музику на свого роду флетах у супроводі бубнів. Ця музика подобається і чужинцям. Головнож люблять музику „ґідаю" і „кійомото" на інструменті, подібному до тамбуріна (решета з дзвіночками). Така музика приграває теж у театрі при представленні народніх пєс На провінції найбільш поширений інструмент „кото", похожий на арфу.

У Токіо є дві, в Осаці одна симфонічна орхестра. Постійної опери нема в усій Японії, одначе часто дають симфонічну і камеральну музику. Цікаве, що з европейських композиторів найліпше подобаються японцям клясики.

Дуже дбають про спів, часто дають концерти оперового співу, одначе в більшости німецькою, італійською і французькою мовою. Між солістами на першім місці стоять піяністи, які талантом можуть рівнятися з чужинними музиками.

Велике значіння в музичному житті Японії має ґрамофон. Ґрамофон у Японії є не лище для розривки, а більше служить для вивчування чужинної музики. Великі німецькі и американські фабрики ґрамофонів мають свої фабрики в Японії, де попри плити з японською розривковою музикою багато більше фабрикують копій европейської музики. Найбільшу популярність у музичній торговлі мають симфонії, а нпр. Бетовенові симфонії на пливах багато більше поширені, ніж у Німеччині. Так то ґрамофон помало промощує шлях чужій музиці і між широкі верстви японського народу.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХОЧУ НАЛЕЖАТИ ДО СВОЄЇ РІДНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Так заявила мені тут роджена панна А. Кутна. І додала таке вияснення:

„Колись ви, пане Давискиба, розповідали мені про У. Н. Союз, до якого, як знаєте, і мій батько належить. Та я це все слухала, але воно мене якось не чіплялось. Не дивуйтесь тому. Бо й вороги казали своє слово, та й наші власні люди говорили ріжно. А слухаючи того всього, не можна було набрати охоти вступати до У. Н. Союзу, хоч і читалося в „Юкраініен Віклі", що У. Н. Союз дає гарне обезпечення своїм членам, а крім цього ще й веде добру і корисну народню роботу. Та справу цю я зрозуміла доперва тоді, коли добре приглянулась до інших асекураційних орґанізацій. Тоді я пізнала, що для них існує тільки **бизнес.** З грошей, що їх зароблюють асекураційні компанії, видають величизні суми на оплати ріжного роду управителів і хмари аґентів. А коли я приглянулася до асекураційних грамот і порівняла те, що дає У. Н. Союз своїм членам і свому народові, тоді я пізнала, яким великим добродійством є для нас наш У. Н. Союз. Я теж належу до одної великої асекураційної компанії. І перейшла дуже тяжку операцію, перележавши 3 місяці у шпиталі. Коштувало це багато грошей, але від компанії я не одержала ніякої допомоги, хоч її просила. А переконуюся, що Союз дає допомоги у таких випадках. Я зазнала нещастя, коли машина до писання стовкла мені середній палець, і то так, що лікар не міг зложити потовчених костей. Прийшлося втратити кусень пальця. І знов я не дістала ніякої допомоги від асекураційної компанії. А бачу, що в У. Н. Союзі й у таких випадках є допомога. Отже вже той досвід мене переконав, що У. Н. Союз це дійсно чесна і солідна орґанізація, яка опікується нашим народом щиро й вірно. А хто з нас, молодих, має українське серце й відчуває дійсно по українськи, той годен пізнати, скільки то іншого добра робить У. Н. Союз українському імені та скільки труду вкладає в те, щоб наш нарід став культурніший. Пізнавши те, набирає той, хто тут родився, й більшої пошани до наших родичів, що зуміли серед таких трудів збудувати таку власну асекураційну орґанізацію, на яку тепер важко булоб здобутись. Та ми, молоді, не тратимо надії, що покажемо ще й свою власну силу. Ми не тільки піддержимо У. Н. Союз, але ще його й сильно розбудуємо".

Дай Боже, щоб ці золоті слова дійшли до нашої молоді, щоб і вона зрозуміла, так як і панна Кутна, це велике добро, яким є наш У. Н. Союз.

М. Давискиба,
Бостон, Масс.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЮТИКА, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

В неділю, 5-го вересня ц. р., бр. св. Петра і Павла, від. 58 У. Н. Союзу, святкувало 25-ліття свого існування. При тій нагоді на заклик касієра відділу, П. Ликтея, зібрано $13 на визвольну боротьбу та вислано ту жертву через Обєднання.

М. Романів, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Заклик до українців у Філядельфії.

Місто Філядельфія святкує в цьому році 150-літню річницю Констітуції Америки, яка була прийнята Конвенцією в Філядельфії 23. травня 1787 р.

Ось тому, почавши від травня б. р., відбувалися ріжні походи й торжества, получені з з річницею, які в цьому місяці добігають вершка.

На 13-го вересня визначено спеціяльний день, на який запрошено до участи в святкуванні аж 54 національності, між ними й нас, українців. Деякі з національностей, які візьмуть участь у поході, будуть представлені в живих образах (на декорованих автотроках) цею ділянкою культури, якою збагатили культуру американську. Напр.: італійці покажуть епоху радія свойого ґенія Марконія; норвежці своїх варягів, які здобули північні береги Америки ще до Колюмба і т. д. А ми, хоч не зможемо заманіфестувати себе подібними здобутками, всетаки не можемо і не сміємо ніяк відмовитися від походу. Перш усього тому, що такою участю зробимо українському імені, й українській державній справі велику пропаґанду, тимбільше, бо на тому поході будуть представники зі всіх 48 стейтів Америки, як теж буде президент Рузвелт. Чиж не булоб нам стидно, колиб ми, кільканацятьтисячна еміґрація міста, не були зарепрезентовані в цім поході?

Тому, хай всі українці, молоді йстарші, візьмуть участь у поході. Хлопці й дівчата хай приходять вбрані по народньому. Збірне місце до походу для українців є визначене на 23-тій й Бравн вул., коло Укр. Нар. Дому, не пізніше як шеста година вічором, бо за годину пізніше пічнеться похід через „Парквей".

Українсько - Американські Злучені Орґанізації звертаються з закликом до всіх громад у місті, братств і товариств, щоб вислали на збірне місце всіх, кому є можливо бути, зі своїми провідниками, а вже на місці сформуємося до походу.

Громадян, що бажають засягнути ближчих інформацій, просимо прийти на збори в тій справі в пятницю, 10-го вересня, в годині 8-мій до Укр. Нар. Дому на Френклин вул.

За управу У. А. З. О.:
Д-р П. Дубас,
П. Чопик,
М. Пасічник.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестрицтво Рож. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в гали парохіяльній, в годині 7-мій ввечір. Просимо довгуючих, щоби прийшли на ті збори і вирівнали свої залеглости. — Олена Скробач, пред.; Настазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секретарка.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка від. 156 повідомляє всіх своїх членів що три-квартальні збори відбудуться в неділю 12-го вересня в годині 1-шій пополудні в Р. Н. Домі в Честер. Тому обовязком є кождого члена прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення. — Я. Ташик, предс.; П. Закорчений, кас.; В. Новок, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх, місцевих і позамісцевих членів, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком кождого члена бути приявним на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючим пригадується, щоби вирівнали свої належитости. Каса отворена від години 7. ввечір. Неприявний член без оправдання буде відвічальний після статуту. — Д. Костишин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє всіх своїх, місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі на 6-тій вулиці. Просимо членів прийти на означений час. Як також напоминаємо довгуючих членів, щоби вирівнали на цих зборах свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. Крім ріжних біжучих справ, які повинні бути вирішені на цих зборах, також буде вибір комітету до балю, тому приявність якнайбільшого числа членів є конечна. — Е. Парницький, секретар.

ЯК ЖИВЕ ЯПОНСЬКИЙ РОБІТНИК

Що вможливлює низькі ціни японських промислових виробів.

Загально відомо, що японські промислові вироби дуже дешеві та, не зважаючи на далекий транспорт, можуть конкурувати на чужинних ринках.

Щоби лекше зрозуміти, як японці можуть продавати свої вироби по таких дешевих цінах, треба бодай приблизно зазнайомитися з обставинами, в яких живе японський робітник, бо життевий рівень японського робітника уможливлює н и з ь к у платню, а це знову вможливлює низькі ціни фабричних виробів.

Японські робітники працюють звичайно л и ш е кілька літ і дуже мало зпоміж них остаються на все життя робітниками. Звичайно приймають їх лише на кілька літ. Ця система зпочатку була введена лише у текстильному промислі, а пізніше приняли її й інші промислові галузі. Бо в Японії є звичай якнайбільше використати спосібности робітника, а крім того машини є так удосконалені, що кваліфікованих, фахових робітників треба лише до деяких галузей промислу.

Із 69 міліонів населення ще й сьогодні 40 міліонів займається управою рижових піль, плеканням шовкопрядки, а останніми часами засівають і пшеницю. По фабриках працює багато жінок, які звичайно дістають лише половину платні чоловіків. Девять десятих це дівчата між 20—30 роком життя, у деяких ділянках 15 і 20-літні. Один робітник у текстильній фабриці обслугує 400 до 800 веретен і звичайно працює 8 і пів до 9 годин денно. Мешкання мають робітники безплатне. Мешкають як жовніри.

Більшість жінок із провінції тужить за тим, щоб дістатися до фабрики, бо там, хоч дістануть низьку плату, можуть щось заощадити, з чого пізніше заплатять довги родині та ще й куплять собі весільну виправу. Ще можливо заощадити тому, що фабриканти не виплачують робітникам усієї плати, лише одну частину на щоденне прохарчування, щоби могли нпр. у фабричних крамницях купувати овочі й інші річи, а решту плати виплачують щойно тоді, як робітник покидає фабрику.

Харч їх дуже скромний. Рано горох, городовина і чай, на обід риж, сушена риба, зупа, городовина і чай, а вечором знову риж, риба, городовина і чай. Харч це не надзвичайний, та японці з нього вдоволені.

Власники фабрик стараються бути з робітниками в добрій згоді, та наскільки це можливо, придержуються патріярхальних звичаїв, які є в японських родинах. Робітники мають на місяць чотири вільні дні, одначе не мають суспільного обезпечення. Всеж більшість робітників дістає від фабрикантів платню за два-три місяці, коли покидають фабрику.

Великі трудноші спричинює конкуренція малих підприємств, яких не обовязує законний час праці. Тих малих підприємств, у яких не працює навіть 10 робітників, є в Японії 40,000, а великих фабрик, у яких працює більше як 1,000 робітників, є усього лише 165. Три пяті робітників працюють у підприємствах, у яких є менше як по 5 робітників. Багато робітників працюють для фабрик і вдома.

СТОЛИЦЯ ДЕРЖАВИ БЕЗ... ГОДИННИКІВ

Тегеран, столиця Ірану (Персії) нараховує сьогодні 450,000 мешканців, отже є це одно з більших міст Близького Сходу. Столиця Персії лучить дивно прикмети східнього міста з новочасним. Обабіч широких вулиць викопали глибокі канали. Доставляють вони воду мешканцям. Воду цю відпроваджують до спеціяльних басенів, що є в подвірях домів, а відтам при помочі розбудованої системи помп допроваджують воду до мешкань і її вживають до миття та до страв.

Висловом зверхньої новітньої культури є управильнений вуличний рух. Що пятьдесять кроків є на вулицях поліційні постерунки, а на перехрестях стрункі поліцаї в білих рукавичках кермують вуличним рухом. Рух цей дуже оживлений, бо останніми часами збільшилося значно число двокінних фіякрів.

Чужинець - турист мусить пристосуватися до харчів Близького Сходу. Найважніша страва це баранина, приладжена на тяжко стравнім товщі, й риж. Ось скромне меню. Шість найріжніших закусок, відповідно товстих, відповідно гострих і квасних, потім дві зупи, риба, кілька родів мяса, компот, леґуміна та чорна кава.

Чужинець лекше може призвичаїтися до такого харчу, ніж до підсоння. В зимові місяці ночі дуже холодні, бо температура спадає до 20 ступнів нижче зера, а за дня часто й зимою є тропікальна спека. Ці величезні ріжниці температури, що змінюються навіть кілька разів за день, требають увесь рік. Від березня до травня піскові бурі є на денному порядку. Заступають вони знаменито лондонську мряку. Коли така буря завіє дрібним пісковим пилом, тяжко бачити щось перед собою на віддаль кількох кроків. Чужинці, які живуть у столиці Ірану, призвичаюються з трудом до тих умовин. Піддаються безпомічно східньому фаталізмові.

Цей фаталізм витворив серед мешканців столиці дивну погорду для часу. Коли місцевий купець заповів, що прийде в 9 годині рано, то напевно зявиться коло 12 години, або пополудні, або навіть на другий день. Кожний реченець торговельного бизнесу пересувають багато разів, а майже ніколи не додержують. Може причиною того є і те, що столиця Ірану не має... годинників. В останньому часі, щоправда, вбудували одинокий годинник у будинку парляменту, та цей годинник зараз зіпсувався і якось нікому не спішно направити його.

ПРИ СРІБНІЙ ВУЛИЦІ В ТОКІО

Вулиця Срібна в Токіо є у затишньому відлюдді паркової дільниці. Перед наріжним домом стоїть ряд лімузин. Певно в цьому домі відбувається політична конференція або наради японських фінансістів. Ні. Наріжний будинок це домівка клюбу новочасних японських жінок.

Чужинці все ще уявляють собі японку як романтичну мадам Ботерфлай. Та не треба забувати, що японка це передівсім жінка Сходу. Так теж укладається все її життя у відношенні до чоловіків. Співжиття це не було ніколи невільництвом. Хоч японська жінка залежна була все від чоловіка, то таки залежність ця мала все в собі моменти самостійности, відваги.

Нині, коли до всіх закутків Японії продістається поступ, незалежність жінки ще більша. Висловом тих змагань вірних жінок і дочок Японії є новочасний клюб при вулиці Срібній.

Головою клюбу віднедавна є жінка міністра закордонних справ, Гіроти. Найважнішим завданням клюбу є самоосвіта. Японки зрозуміли, що коли хочуть дорівняти американкам чи англійкам, мусять здобути більше знання. Тому то в кімнатах клюбу при вул. Срібній увесь день збираються елеґантні пані й молоді дочки — не розпещені аристократки, в ч а т ь с я, дискутують на тему нових політичних і суспільних напрямків, поширюють своє фільософічне й історичне знання, вчаться чужих, дивних для них мов. Теми до ґутірок пані Гірота та професорки беруть із токійського університету і щоденної преси. Клюб, як місце товариських стріч, улекшує членам багато справ, що торкаються господарства, жіночої моди та спорту.

Любий сестрінок.

— Тето, я приніс тобі муху, зроби мені з неї слона.

— Не можу того зробити, дитинко!

— А татко каже, що тіточка все робить із мухи слона!

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(110)

Коли кімната страхіть ні погрози королевої Залії не зуміли залякати Тарзана, королева знову вибухнула гнівом. У її поведінці видно було, що їй тепер не йде вже про те, щоб тортурувати цього білого чоловіка, тільки про те, щоб зломати цього зухвальця морально. Один з її слуг підійшов до неї і прошептав: „Чому не спробувати „яґуарської клітки"?

В цю пору, коли Тарзан змагався з нерівними силами маянських потвор, Дарно під чутливою опікою Юлі Дейл повертався поволі до здоровля. В це піклування Юля Дейл вкладала стільки чуття, що воно дуже скоро перемінювалось у палку любов. А ця любов трапляла на дуже податливий ґрунт з боку Дарнота. Його хвороба тепер видавалася йому майже приємністю.

Тільки ці його гарні настрої захмарювала гадка про Тарзана. Дівчина також дуже журилася, що ні Тарзан ні Раґлян не повернулись до шатра, але про це вона не хотіла згадувати Дарнотові, щоб його без потреби не безпокоїти. А Дарно мовчав, бо у своїй голові снував один плян: плян, про який тяжко йому було говорити дівчині.

Посидівши ще хвильку біля Дарнота, Юля побачила, що він поволі засипляє. Коли Дарно заснув „надобре", Юля Дейл потихо встала і вийшла з кімнати. Але Дарно фактично не спав. Як тільки дівчина вийшла з кімнати, він поволі піднявся і почав збиратися. Він рішився йти Тарзанові на поміч, навіть колиб йому самому прийшлося наложити головою.